

De begin in de tachtig zijnde Hitje Westra. Ze moet het geheim van de Westra Berenburger nu alleen verdedigen. Gaat het met haar mee het graf in? Als verslaggever Léon Zoeteman aanbelt, reageert ze verschrikt. Ze wil absoluut niet praten - het is zondag. En op zondag wordt er niet verkocht, zegt ze. Inderdaad, maar laat het nu maandag zijn...

Actueel
mei 1985

Recept gaat met hoogbejaarde Hitje mee het graf in

HET GEHEIM VAN WESTRA BERENBURGER

Westra Berenburger, een traditionele Friese drank waar de Noorderlingen gek op zijn. Hooite R. Westra brouwde het goedje vorige eeuw al in zijn achterhuis. Het recept droeg hij over aan zijn twee dochters, Hitje en Aukje. Zij moesten echter één belofte doen: het recept mocht alleen overgaan op hun kinderen. En daar zit hem nu juist het probleem. Aukje (ruim vijf jaar geleden overleden) en de nu ergens in de tachtig zijnde Hitje bleven vrijgezelle dames. De laatste komt haar huis niet meer uit. Geeft ze het geheim van Westra Berenburger, waar de familie op aast, nog prijs?

TEKST: LEON ZOETEMAN FOTO'S: DIRK-JAN PRINS

Een gure wind jaagt over het vlakke Friese land en zwiept het water van de meren hoog op. De bewoners van Woudsend, een rustig dorpje tussen Balk en Sneek, liggen nog in diepe rust als wij onze auto parkeren voor de slijterij van H.R. WESTRA. Ook eigenaresse HITJE WESTRA slaapt nog. Tot dusverre heeft de hoogbejaarde dame (begin 80, volgens de bewoners reeds 89) de journalisten en fotografen nog van zich af weten te schudden. Zelfs enorme geldbedragen van buitenlandse bladen konden haar niet vermurwen. Het 'grote geheim' van Hitje gaat mee het graf in. Het geheim van de ingrediënten die gebruikt worden in de vermaarde Westra Berenburger. Deze gelofte deed de Friezin aan haar vader die vlak na de oorlog overleed en haar zuster Aukje die op 77-jarige leeftijd een aantal jaren geleden de laatste adem uitblies. Maar of Hitje haar gelofte gestand zal kunnen doen is zéér de vraag. De familie ziet groot geld. Zo'n duizend inwoners telt Woudsend. Evenzoveel verhalen doen er de ronde. Zoals het een goed

dorp in het hoge Noorden betaamt heeft ook iedere dorpsbewoner een bijnaam. Pistolen Paultje, But, Walt, De Wester, namen die de bewoners aan een bepaalde levensstijl of gebeurtenis te danken hebben. Ons kent ons in het dorp. Vervelend? Helemaal niet vinden de Woudsenders. De onderlinge roddel is één van de vele charmes van het dorp vinden ze. Buitenstaanders mogen van de verhalen meesmulen als ze in de smaak vallen. Anders krijgen ze geen woord. Dit wordt ons duidelijk als wij overdag informatie in willen winnen over de gezusters Westra.

Verhalen

De Woudsenders houden de kaken stijf op elkaar. 'Ach nee, daar praten we liever niet over.' 's Avonds gaat het beter. In een van de drie cafés die het dorp rijk is worden we na het geven van wat rondjes opgenomen in de kring. Dan komen de verhalen los. De gezusters Westra zijn al snel onderwerp van gesprek en menig

dorpsbewoner is wel eens voor hen in de weer geweest of had er mee te maken. Het draait allemaal om de zogeheten Westra Berenburger, een traditionele Friese drank. In de vorige eeuw brouwde Hooite R. Westra in zijn achterhuis deze drank, samengesteld uit speciaal geselecteerde kruiden. Vader Hooite deed goede zaken, als sigarenfabrikant en drankleverancier in het Noorden. Hij kreeg twee mooie dochters, Hitje en Aukje aan wie hij zijn grote geheim overdroeg: het recept van Westra Berenburger. Zijn meisjes moesten hem echter één gelofte doen: het recept mocht alleen overgaan op hun kinderen en verder aan niemand. Al werd er een fortuin voor geboden!

Toen vader Hooite vlak na de oorlog kwam te overlijden namen de gezusters Westra de zaken over. Inmiddels had zich echter een familie-drama voltrokken. De oudste, Aukje, kreeg kinder-verlamming, waarvan ze niet geheel herstelde en daardoor slecht ter been bleef. Hitje beloofde voor Aukje te zorgen en derhalve betrokken ze samen een woning. Zo groeide het tweetal ▷

Uiteraard lieten de zusters Westra zich niet in met mannen

uit tot een onafscheidelijk en gouden koppel. Zakendoen werd de belangrijkste invulling van hun leven. Op de zondagen togen de zusters trouw naar het kerkhof in Sneek om verse bloemen op vaders graf te plaatsen. Hun 'geheime recept' beschermden ze zoals een kloek haar kuikens. De gezusters Westra werkten hard. Overdag de zaak en 's nachts de Berenburger. Als alchemisten vervaardigden ze de drank in het achterhuis om het vervolgens in speciale flesjes te verkopen. De drank smaakte de Friezen uitstekend en Aukje en Hitje verdienden geld als water. De sigarenfabriek ging weliswaar failliet maar de handel in drank groeide als kool. Vooral toen de gezusters het depot voor de grote brouwerijen in West Friesland kregen en de horeca-gelegenheden voor hun drankvoorziening rechtstreeks op hen waren aangewezen. Hitje en Aukje regeerden met ijzeren hand. De flesjes waarin de Berenburger werd verstrekt moesten worden betaald, maar ook de etiketten. Wie drank voor zijn zaak behoefde moest dat maar zelf komen halen, bezorgen was er niet bij. De gezusters Westra wensten iedere zakenman véél personeel, zelf wilden ze niemand in vaste dienst. 'Dat is niets,'

wist Aukje, 'personeel moet je ook betalen als ze op vakantie gaan - en dan werken ze niet eens.' Voor eventuele diensten huurden ze losse krachten - meestal een Woudsender die maar wat graag een extraatje wilde verdienen.

De handel

De werkverdeling van de gezusters zat zeer solide in elkaar. Hitje deed de handel, de winkel dus, Aukje beheerde de financiën. Iedere klant die in de slechts enkele vierkante meters grote slijterij binnenkwam werd na zijn inkopen door Hitje doorverwezen naar de keuken waar hij kon afrekenen. Aukje deed daar het denkwerk. Ze rekende en rekende dat het een lieve lust was, telde het geld wel drie of vier keer na alvorens het veilig op te bergen in een geldkistje dat ze bewaarde tussen oude kranten. De kranten waren ook nog ergens goed voor, die lazen de gezusters als ze tijd hadden - nieuws van zo'n twintig jaar geleden.

De gezusters Westra waren, volgens de verhalen, niet écht geliefd in het dorp. Te veel op zichzelf vinden de Woudsenders. Ze deden grote zaken, maar hingen

dit niet aan de grote klok, niemand wist precies hoe rijk ze nu eigenlijk waren. Maar de gezusters werden getolereerd, door hun macht en hun centjes. Het feit dat er af en toe een extraatje viel te verdienen bij de erven Westra maakte veel goed. Zo mochten de jongens uit het dorp de vaten bier sjouwen waarvoor ze twee kwartjes tot een gulden per vat kregen uitbetaald en deed menig inwoner dienst als chauffeur of bediende. Het imperium van de gezusters kreeg steeds meer gestalte in het hoge Noorden. Iedereen kende de gezusters Westra inmiddels van de verhalen, maar slechts weinigen kregen hen te zien. Uiteraard lieten de zusters zich helemaal niet in met de mannen, hetgeen hen de bijnaam 'de ijzeren maagden' bezorgde. Toen in de jaren zeventig de Berenburger als drank landelijke bekendheid begon te verwerven braken er roerige tijden aan voor Aukje en Hitje. Het Heineken-concern deed hen gouden aanbiedingen voor de naam en het geheime recept. Maar de zusjes lieten zich niet verleiden. De fortuinlijke aanbiedingen gingen de prullebak in. Ook de journalisten en fotografen, nieuwsgierig geworden door de verhalen, hielden ze op afstand.

'Die willen ons alleen maar het geheim ontfutselen,' zo meenden ze.

De kapitalen die ze verdienden werden belegd in grotere zaken, zoals onroerend goed en aandelen in grote maatschappijen zoals de Shell, waardoor hun bezit nog sneller groeide. Slechts een aantal kleine 'ondeugden' stonden daar tegenover zoals kleding en sieraden. Zo kochten de gezusters Westra de hofauto van koning Boudewijn in België, een zwarte Dodge, waarin ze zich soms rond lieten rijden. Omdat ze nogal kouwelijk waren aangelegd trokken ze twee bontjassen over elkaar aan alvorens naar buiten te gaan. Gingen ze uit rijden, dan deden ze het goed. Aan hun vingers prijkten dan gouden ringen met dure smaragden welke hun rijkdom nog eens temeer accentueerden.

Winkelen

Vooral van die 'ritjes' weten de Woudsenders veel. 'De theepot en de po gingen altijd mee,' vertellen voormalige chauffeurs. 'Dan zaten de dames op de achterbank en werd er, net zoals in de film, thee geserveerd. Maar het gebeurde ook wel dat er één op de pot moest worden gezet.'

De ritjes gingen op de zondagen altijd naar het kerkhof, maar sporadisch gingen de dames ook wel uit winkelen. Altijd 's avonds laat. 'Naar de duurste zaken in Friesland lieten ze zich dan brengen. Ze konden daar altijd terecht. De winkelier kwam de hoeden, bontmantels of sieraden dan in de auto bezorgen, waarna de chauffeur opdracht kreeg hen naar een afgelegen plek te brengen. Daar moest de chauffeur dan een half uurtje weg, zodat de dames op hun gemak konden passen, en hun keuze bepalen.' Gratis reclame kon geen kwaad. Dat werd duidelijk toen in Woudsend 't Poinkje' werd geopend, een restaurant in een momumentaal kerkje. Voor deze bijzondere gelegenheid kwam de toenmalige prinses Beatrix zelfs langs. De dames Westra lieten zich in hun Dodge naar de festiviteit rijden, waarna Hitje uit de auto sprong om de prinses een fles van eigen merk te overhandigen. Voordat de fotografen haar hadden kunnen vereeuwigen zat ze al weer in de voormalige hofauto op weg naar huis. In 1979 voltrok zich echter het drama bij Erven Westra. Aukje werd ziek en herstelde niet meer - ze kwam in september te overlijden en werd begraven in het

familiegraf. Hitje moest alleen verder. Treurend over het verlies van haar zuster raakten de zaken in verval. Hitje miste de zakelijke kennis van Aukje en moest het geheim nu alleen verdedigen.

Familie

De Dodge werd in een plaatselijke garage gestald omdat Hitje weinig behoefte voelde om alleen uit rijden te gaan. De Berenburger bleef ze dan nog wel brouwen, maar de sjeu was er af. Hitje moest aan alles tegelijk denken en het denken werd door haar leeftijd steeds moeilijker. Geen nood, de familie wilde wel bijspringen. Met vereende krachten werd door neven en nichten de helpende hand gereikt aan de hoogbejaarde dame en kwamen de adviezen. Adviezen die Hitje eigenlijk helemaal niet wilde. Zo werd er met algemene stemmen besloten door de familie dat er een nieuwe slijterij moest worden ingericht in het dorp. Met een dure verbouwing werd een pand hiervoor geschikt gemaakt. De nostalgie is nu verdwenen. Een nicht die hiervoor wekelijks speciaal uit Leiden overkomt behartigt de zaken. Zonder te weten dat wij journalisten zijn, vertelt

Aukje Westra overleed in 1979, ze beheerde de financiën. Na haar dood raakten de zaken in verval.

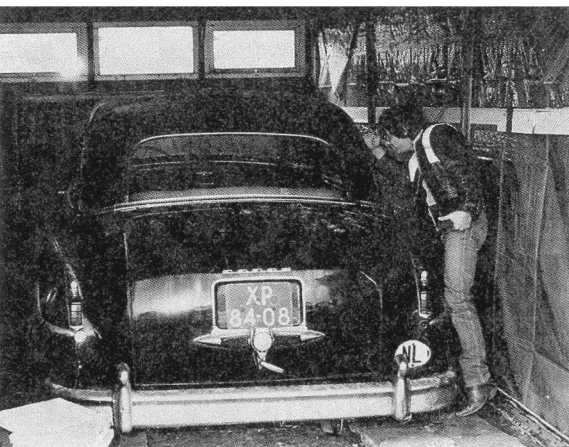

De familie besloot dat er een nieuwe slijterij moest worden ingericht in het dorp.

ze met zwier over haar excentrieke tantes en hoe deze vroeger zaken deden. En gaat het geheim met Hitje het graf in, zoals ze haar vader beloofde? willen we weten... 'Dat valt nog te bezien, een goede neef heeft iets in orde gemaakt. Maar de Westra Berenburger zal nooit in het groot geëxploiteerd worden.' Niettemin moet Hitje bij leven en welzijn nog wel het nodige slikken. Zo heeft de familie besloten dat de oude dame haar huisje moet verlaten voor een grondige verbouwing. Het Hoge Huis, een kapitaal pand dat ze zelf bezit staat hiervoor gereed. Maar of Hitje een dergelijke verhuizing nog zal overleven? Hitje komt niet meer buiten. In haar huisje leeft ze nu als een kasplantje. Bij een temperatuur van zo'n veertig graden voelt ze zich nog enigszins haaglijk. AKTUEEL kan het niet nalaten de zaak met haar zelf te bespreken. Haar vermogen, het geheime recept van de Berenburger, de talloze verhalen? Er zijn nog zoveel vragen. Hitje doet open. Klik-klik gaat de camera van de fotograaf. Mogen wij u even spreken? 'Nee, nee, het is zondag.' 'Nee Hitje, het is maandag.' 'Nee het is zondag - en op zondag wordt er niet verkocht!' □

Het huis waar Hitje Westra nu nog woont. Haar familie wil haar laten verhuizen, omdat het pand aan renovatie toe is. In de woning, waar tot een temperatuur van rond de veertig graden wordt gestookt, leeft Hitje als een kasplantje.

De gezusters kochten de hofauto van koning Boudewijn in België, een zwarte Dodge. De theepot en de po gingen altijd mee.